

Samenvatting Ontwerp Actieplan Omgevingslawaaï

Aanleiding

Arnhem is één van de aangewezen gemeente die iedere 5 jaar een actieplan Omgevingslawaaï moet opstellen. Het vorige actieplan Omgevingslawaaï is in 2013 vastgesteld. In het actieplan geeft Arnhem invulling aan de Europese Richtlijn Omgevingslawaaï die zich richt op de evaluatie en beheersing van de geluidbelasting waaraan woningen, en dus mensen, worden blootgesteld. Met dit plan worden stappen gezet om de geluidbelasting in de gemeente te reduceren, met als doel de hinder van en gezondheidsklachten door omgevingslawaaï te verminderen. Het vastgestelde actieplan moet voor 1 oktober 2021 bij het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat zijn ingediend.

Het actieplan Omgevingslawaaï richt zich op bestaande situaties, dit in tegenstelling tot het beleidsplan Geluid van de gemeente Arnhem dat wordt toegepast in nieuwe situaties.

Omgevingslawaaï

Het omgevingslawaaï heeft betrekking op industrielawaaï en weg-, rail-en luchtverkeerslawaaï.

Niet op iedere geluidbron kunnen we als gemeente invloed uitoefenen.

Dit actieplan richt zich dan ook vooral op omgevingslawaaï veroorzaakt door het wegverkeer op gemeentelijke wegen.

Dit actieplan gaat niet in op het omgevingslawaaï door de snelwegen A12/A50 (Rijkswaterstaat) en de provinciale wegen A325, N224 (Provincie Gelderland) en het spoor. Hiervoor stelt de desbetreffende overheid zelf een actieplan op.

In opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) werkt Rijkswaterstaat binnen het Meerjarenprogramma Geluidsanering (MJPg) aan stillere snelwegen.

ProRail werkt binnen het MJPg aan het stiller maken van het spoor. Dit doen ze door het plaatsen van geluidschermen of raildempers.

Op 30 oktober 2017 heeft het college de geluidsbelastingkaarten (peiljaar 2016) vastgesteld. Hierbij zijn naast het aantal geluidbelaste woningen, het aantal inwoners die (ernstig) gehinderd en het aantal slaapverstoorden inwoners door omgevingslawaaï aangegeven. Uit de geluidsbelastingkaarten volgt dat de meeste geluidshinder binnen Arnhem te vinden is bij de grote ontsluitingswegen, de A12 en langs het spoor.

Van het totaal aantal woningen binnen Arnhem heeft 35% (was 33% in 2011) een geluidsbelasting, veroorzaakt door het wegverkeer, van meer dan 55 dB en 5% (was 2,5% in 2011) heeft een geluidsbelasting van meer dan 63 dB.

Volgens de geluidsbelastingkaart zijn in Arnhem 6614 (was 5425 in 2011) inwoners ernstig gehinderd door wegverkeerslawaaï, 15747 (was 13139 in 2011) inwoners gehinderd en 2272 (was 1549 in 2011) slaapverstoorde inwoners. De aantallen worden gepresenteerd op basis van landelijke kentallen. De effecten van het isoleren van woningen zijn hierin niet meegenomen.

De toename in 2016 ten opzichte van 2011 is vooral ontstaan door een toename van het aantal nieuwbouwwoningen in Arnhem, waaronder het transformeren van kantoorpanden naar appartementen. Deze getransformeerde kantoorpanden zijn vaak te vinden op geluidbelaste locaties. Daarnaast wordt er ten opzichte van 2011 gebruik gemaakt van een andere omrekeningsfactor voor het gemiddeld aantal bewoners per woning, waardoor er een toename van het aantal gehinderde is.

Het actieplan omgevingslawaai is bedoeld om deze bestaande knelpunten met betrekking tot geluidhinder op te lossen. Door het treffen van maatregelen zal de geluidbelasting bij woningen in de omgeving van de wegen lager worden.

Ambitie (plandrempel)

In het actieplan wordt gewerkt met een plandrempel. De plandrempel is een ambitieniveau dat een maximaal acceptabel geluidsniveau weergeeft op de buitenmuur van een woning. Het geluidsniveau bij woningen waarboven hinder door wegverkeerslawaai kan worden ervaren is 55 dB.

Bij het vaststellen van het actieplan Omgevingslawaai uit 2013 is op basis van de geluidskaarten voor wegverkeerslawaai, en door middel van een kosten-batenanalyse, de plandrempel voor gemeentelijke wegen bepaald op 63 dB. Voor dit actieplan hanteren we weer een plandrempel van 63 dB.

De provincie hanteert voor provinciale wegen ook een plandrempel van 63 dB. Voor rijkswegen wordt een plandrempel van 65 dB gehanteerd.

WHO en GGD waarden

De WHO heeft in oktober 2018 de Environmental Noise Guidelines for de European Region uitgebracht. In de nieuwe richtlijn is de richtwaarde voor wegverkeersgeluid 53 dB.

Daarnaast heeft het RIVM in 2019 in samenwerking met GGD' en een richtlijn opgesteld die ze kunnen gebruiken bij hun advisering over geluidsvraagstukken. De GGD gaat hierbij alleen uit van de gezondheidseffecten van geluid. Voor de advisering van de GGD over gezondheid is een waarde van 50 dB of lager op de gevel van woningen gewenst.

De advies en richtwaarden van de GGD en de WHO liggen lager dan de 55 dB waarboven hinder door geluid wordt ervaren. De waarden komen goed overeen met de Nederlandse voorkeursgrenswaarde vanuit de Wet geluidhinder van 48 dB voor wegverkeerslawaai. De maximale grenswaarde voor wegverkeerslawaai is 63 dB. De voorkeursgrenswaarde van 48 dB geldt overigens alleen voor nieuwe ontwikkelingen, niet voor bestaande situaties.

In het kader van dit actieplan kiest Arnhem voor bestaande situaties voor een plandrempel van 63 dB.

Uit de geluidskaarten volgt dat bij 35% van de woningen in Arnhem de geluidbelasting hoger is dan 55 dB de waarde waarboven hinder door geluid wordt ervaren. Voor de WHO richtwaarde van 53 dB en de GGD advieswaarde van 50 dB zal dit percentage dus nog iets hoger liggen.

De WHO en GGD waarden zijn gericht op nul gezondheidsschade. Dit in tegenstelling tot de geluidnormen waarbij een afweging (economisch, technisch en effecten op gezondheid) heeft plaatsgevonden.

Een niveau van 53 dB (WHO) of 50 dB (GGD) is in een stedelijke omgeving op dit moment dan ook niet voor elke gevel te beheersen. Als nu voldaan zou moeten worden aan de wettelijke voorkeursgrenswaarde van 48 dB, de WHO richtwaarde van 53 dB of de GGD advieswaarde van 50 dB, dan zou de stedelijke bouwopgave stil komen te liggen. Voor een stad als Arnhem zal het ook op de langere termijn erg moeilijk zijn om te voldoen aan bovengenoemde geluidwaarden.

In nieuwe situaties is het uitgangspunt altijd een voorkeursgrenswaarde van 48 dB en een grenswaarde van 63 dB. Binnen het gemeentelijke hoger waarden beleid "Nota Uitvoeringsbeleid hogere grenswaarden gemeente Arnhem (27 maart 2007)" eist het college bij nieuwe plannen dat woningen boven de 53 dB en beneden de 63 dB een geluidsluwe zijde hebben. Voor die aangename zijde komt het geluidniveau globaal overeen met de WHO richtwaarde en GGD advieswaarde, waarmee toch deels aan de uitgangspunten van de WHO en GGD tegemoet wordt gekomen. Boven de maximale grenswaarde van 63 dB wordt een zogenaamde dove gevel geëist.

Geluidreducerende maatregelen

De eerste en belangrijkste geluidreducerende maatregel is het treffen van maatregelen aan de bron (stil asfalt). Als bronmaatregelen niet meer mogelijk zijn kan er worden gekeken naar maatregelen in de overdracht, zoals het plaatsen van een geluidsscherm of geluidswal. Als laatste zijn er maatregelen bij de ontvanger zoals het isoleren van huizen.

In 2011 heeft de gemeente Arnhem een kosten-baten analyse uitgevoerd naar de doelmatigheid van de verschillende maatregelen. Hierdoor zijn maatregelen in de overdracht zoals geluidschermen en geluidswallen afgefallen.

Het actieplan Omgevingslawaaï richt zich dan ook voornamelijk op maatregelen bij de bron. Van de woningen met een geluidsbelasting van meer dan 63 dB, de saneringswoningen, wordt eerst bepaald in hoeverre het mogelijk is om bronmaatregelen te nemen. Het aanleggen van stil wegdek is een doelmatige bronmaatregel. Door aansluiting te zoeken bij het wegenonderhoudsprogramma van de gemeente wordt het mogelijk om de wegvakken ter hoogte van de saneringswoningen te voorzien van stil wegdek.

Het stille wegdek dat Arnhem toepast is niet de variant met de meeste geluidreductie maar wel de variant (SMA NL8G+, Gelderse versie) met nagenoeg dezelfde levensduur en onderhoudskosten als het huidige standaard asfalttype DichtAsfalt Beton (DAB).

Voor de extra kosten in verband met de aanleg van dit stille wegdek kan onder andere subsidie worden aangevraagd bij het Bureau Sanering Verkeerslawaaï (BSV) van het ministerie van I&W. Als het binnenniveau van de saneringswoningen ter hoogte van het stille wegdek dan nog meer dan 43 dB bedraagt, zal er onderzoek naar gevelisolatie moeten plaatsvinden.

Door de komst van de Omgevingswet zal de BSV subsidieregeling wijzigen. Er kan alleen subsidie worden aangevraagd bij een geluidbelasting op de gevel van meer dan 70 dB.

In Arnhem hebben we alleen ter hoogte van de Velperbuitensingel 20-21 en de Eusebiusbuitensingel 1 een geluidbelasting hoger dan 70 dB.

Op basis van het gemeentelijk wegenonderhoudsprogramma, en de wegvakken met knelpunten voor geluidshinder zijn de afgelopen jaren de Apeldoornseweg, Huissensestraat en Amsterdamseweg voorzien van een stil wegdek.

De komende jaren zal er voor de aanleg van stil asfalt zoveel als mogelijk worden aangesloten bij het wegen onderhoudsprogramma en projecten van de gemeente Arnhem

Financiering

Voor het uitvoeren van maatregelen is de bestemmingsreserve Omgevingslawaaai beschikbaar. Het huidige Omgevingslawaaibudget (€ 411.000,- eindstand 2020) zal de komende jaren worden ingezet voor het aanleggen van stil asfalt. Het omgevingslawaaibudget is opgebouwd uit ISV (Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing) gelden ten behoeve van geluidsaneringen, en middelen die door het destijds ministerie van I&M aan de gemeente Arnhem zijn toegekend om te kunnen voldoen aan de regels uit het Besluit Omgevingslawaaai.

De afgelopen jaren zijn de Amsterdamseweg, Apeldoornseweg en de Huissensestraat voorzien van stil asfalt. De extra kosten voor stil asfalt zijn betaald uit BSV gelden en vanuit het project zelf.

Op basis van de planning voor het onderhoud van de gemeentelijke wegen en projecten (mobiliteit) is er voor de komende jaren (2021-2023) gekeken hoeveel meter stil wegdek (Gelderse variant SMA NL8G+) er ter hoogte van de saneringswoningen nodig is. De extra kosten voor stil asfalt bedraagt € 12,50/m². De wegen zijn 7 meter breed.

Wegvak	Meters stil asfalt	Bijdrage uit omgevingslawaaibudget	Planning
Ir. Van Muijlwijkstraat	550	€ 65.500,-	2023
Utrechtsestraat	420	€ 36.750,-	2022
Utrechtseweg	500	€ 43.750,-	2023
Voetiuslaan	400	€ 35.000,-	2021
Velperplein	280	€ 24.500,-	2023
IJssellaan	275	€ 24.000,-	2021
Volkerakstraat	190	€ 16.500,-	2023
Hollandweg	275	€ 24.000,-	2021
Roosendaalseweg	290	€ 25.500,-	2021
Thomas a Kempislaan	240	€ 21.000,-	2022
Middachtensingel	50	€ 4500,-	2022
St. Laurentiuslaan	200	€ 17.500,-	2021
Koppelstraat	175	€ 15.500,-	2021
Randweg	80	€ 7000,-	2023
Velperweg	600	€ 50.000,-	2023
Jaren 2021-2023	Totaal	€ 411.000,-	

Procedure

B&W stellen het concept actieplan vast en leggen dit 6 weken ter inspraak voor aan de inwoners van Arnhem en de gemeenteraad. Een ieder kan vervolgens een mondelinge of schriftelijke zienswijze indienen.

Na het verwerken van eventuele zienswijzen wordt het actieplan vastgesteld door B&W